

Ted Lind
Ansvarig kärnkraft
ted.lind@energiforetagen.se

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks.remisser@regeringskansliet.se

Utkast till lagrådsremiss: En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar (Dnr KN2025/01871)

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 500 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Energiföretagen vill inledningsvis framhålla att vi ser positivt på regeringens ambition att modernisera regelverket och skapa en mer ändamålsenlig och förutsägbar process för etablering av kärntekniska anläggningar i Sverige. Det finns ett tydligt behov av att reformera dagens prövningssystem, inte minst mot bakgrund av att Sverige står inför betydande energiinvesteringar som kräver långsiktighet, stabilitet och ökad klarhet i tillståndprocesserna. Det är Energiföretagens uppfattning att flera av de intentioner som uttrycks i remissen är väl motiverade och riktar sig mot ett antal reella utmaningar i dagens regelverk. Energiföretagen gör dock bedömningen att förslaget inte uppnår de mål som angavs i utredningsdirektiven.

Dubbelprövning

Frågan om dubbelprövning enligt miljöbalken och kärntekniklagen och dess effekter på ansökningsprocesserna har varit en av huvudpunkterna. Tyvärr kan vi konstatera att denna dubbelprövning finns kvar i än större utsträckning än i de tidigare ändringsförslagen. Den parallella tillämpningen av två regelverk med överlappande krav skapar fortsatt otydlighet i ansvarsfördelningen och leder till att samma frågor bedöms flera gånger i olika prövningsspår. Detta ger upphov till betydande risk för sena kompletteringar, osäkerheter kring kravens omfattning och en bristande förutsägbarhet som är problematisk i kapitalintensiva och långsiktiga projekt. Domstolarna kan i miljöprövningen ha svårt att ta ställning till övergripande säkerhetsfrågor utan att avvakta Strålsäkerhetsmyndighetens bedömningar, samtidigt som myndigheten ofta behöver underlag som utvecklas sent i miljöprocessen. Denna inbyggda ömsesidiga beroendesituation skapar en långsammare och mer komplex process än nödvändigt.

Dessutom, när beroendet mellan miljöprövningen och den kärntekniska prövningen inte kopplas loss och den kärntekniska prövningen inte tydligt begränsas till frågor om kärnsäkerhet kan nyttan av att överföra

tillståndsprövningen till Strålsäkerhetsmyndigheten ifrågasätts. En sådan förändring förutsätter enligt Energiföretagens en renodling av prövningarnas inriktning, annars riskerar den främst att leda till längre processer med fler överklaganden. För att uppnå den effektivitet, tydlighet och stabilitet som eftersträvas krävs därför en tydligare separation mellan prövningarna enligt miljöbalken och kärntekniklagen.

En ny process för regeringens prövning av kärntekniska anläggningar

Energiföretagen vill understryka att vi är positiva till regeringens ambition att införa ett tidigt statligt besked avseende en planerad kärnteknisk anläggning. Ett sådant besked kan få stor betydelse för långsiktiga investeringsbeslut. Kärnkraftsprojekt är kapitalkrävande, långsiktiga och förenade med betydande politiska risker, eftersom förutsättningarna för projekten påverkas av övergripande samhällsintressen och politiska prioriteringar. Ett tidigt, tydligt ställningstagande från regeringen kan därför bidra till att minska dessa risker vilket skulle vara fördelaktigt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Politiska osäkerheter som kvarstår kommer att driva kostnader för kapital vilket i slutändan riskerar att drabba el-kundskollektivet. Ett stabilt och tidigt besked skapar förutsägbarhet i projektets tidiga skeden, minskar osäkerheten för investerare och möjliggör en mer rationell planering. Detta är en reform som i grunden är välkommen och som svarar mot ett centralt behov i energisektorn. Energiföretagen är dock inte helt säkra på att den struktur för detta som förordas i lagrådsremissen kommer att leda till det önskade resultatet. Energiföretagen välkomnar därför att man även kan välja att söka tillstånd enligt befintliga processer (MB kap 17).

Överklagandeprocesser

Vi vill även uppmärksamma problematiken kring att flera nya överklagandemöjligheter införs. En utökad talerätt för miljöorganisationer i processer som inte tidigare varit föremål för sådan prövning riskerar att leda till längre handläggningstider och ökad komplexitet. Eftersom kärntekniska projekt kräver både tillstånd enligt miljöbalken och kärntekniklagen finns redan i dag möjlighet för miljöorganisationer att föra talan i omfattande delar av processen. En ytterligare utvidgning av överklaganderätten riskerar snarare att motverka reformens syfte.

Sammanfattning

Energiföretagen vill framför allt framhålla att frågan om relationen mellan miljöbalken och kärntekniklagen fortsatt är en av de mest betydelsefulla för att åstadkomma en effektiv och tydlig prövning. Den dubbla prövningen har identifierats som ett problem av flera parter så som Strålsäkerhetsmyndigheten som konstaterat detta i tidigare utredningar samt även länge påtalats av industrin och andra instanser. Detta eftersom dubbelprövningen leder till överlappande krav, risk för dubbla miljöbedömningar och oklara avgränsningar mellan olika prövningsinstanser. Det är därför olyckligt att denna fråga inte hanteras mer genomgripande i det aktuella förslaget. För att uppfylla regeringens mål om

kortare och mer förutsägbara provningar krävs enligt vår bedömning en mer tydlig renodling av ansvarsfördelningen mellan provningarna enligt miljöbalken och kärntekniklagen.

Energiföretagen Sverige vill dock vara tydliga med att vi ser positivt på regeringens ambition och de övergripande reforminriktning när det kommer till kärnkraftsområdet. Vi anser dock att ytterligare justeringar och förtydliganden krävs för att systemet ska uppnå de mål som anges av regeringen. Med ytterligare utveckling i de påtalade delarna kan regelverket bli ett mer effektivt verktyg för att möjliggöra den utbyggnaden av kärnkraft som eftersträvas.

Emil Berggren
Gruppchef produktion